

8 Ιουνίου 2018

Αριθμ. Πρωτ.: 242668/25349/2018

Γρ. Βοηθού Συνηγόρου του Πολίτη,

Κύκλου Σχέσεων Κράτους – Πολίτη

κυρίας Ευανθίας Σαββίδη

Ειδ. Επιστήμονες: Πετρούλα Βορριά (τηλ.:2131306829)

Θεοδώρα Βούλγαρη (τηλ. 2131306891)

Ευανθία Μπενέκου (τηλ. 2131306831)

- 1) Υπουργό Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων κύριο Γαβρόγλου
Ανδρέα Παπανδρέου 37
151 80 Μαρούσι
- 2) Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών κύριο Χουλιαράκη
Νίκης 5-7
10562 Αθήνα

Θέμα : Προβλήματα κατά την εφαρμογή της Κοινής Απόφασης με αρ. 140832/Ζ1 των Υπουργών Παιδείας και Οικονομικών (ΦΕΚ Β 2993/31.08.2017), που αφορά τον καθορισμό διαδικασίας και δικαιολογητικών για τη χορήγηση του Στεγαστικού επιδόματος στους φοιτητές των ιδρυμάτων της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Αξιότιμοι κύριοι Υπουργοί,

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει γίνει αποδέκτης καταγγελιών, σύμφωνα με τις οποίες, οι αιτούντες τη χορήγηση του στεγαστικού επιδόματος φοιτητών, διαμαρτύρονται για την απόρριψη του αιτήματος, για λόγους που σχετίζονται με το κριτήριο του εισοδήματος, το κριτήριο της κυριότητας ακίνητης περιουσίας, το κριτήριο της καλής επίδοσης του φοιτητή και την πρόσβαση στην ηλεκτρονική εφαρμογή υποβολής αίτησης μέσω του συστήματος TAXIS της Γενικής Γραμματείας Πληροφορικών Συστημάτων.

Στο πλαίσιο διερεύνησης των υποθέσεων αυτών, στις 02.04.18 πραγματοποιήθηκε συνάντηση εργασίας στην έδρα του Υπουργείου Παιδείας, μεταξύ εκπροσώπων της Διεύθυνσης Οργανωτικής και Ακαδημαϊκής Ανάπτυξης (κυρίες Ζωϊτοπούλου, Τσελίκια, Αμαξίδου) και Ειδικών Επιστημόνων του Συνηγόρου του Πολίτη, σχετικά με τα προβλήματα που έχουν ανακύψει κατά την εφαρμογή της παραπάνω Απόφασης. Ο Συνήγορος του Πολίτη, θα ήθελε να σας εκθέσει σχετικά τις παρακάτω διαπιστώσεις:

1) Η αντίθετη στο νόμο ερμηνεία της έννοιας του όρου « κατοικία »

Το άρθρο 10 παρ 2. του ν. 3220/2004 προβλέπει, μεταξύ των προϋποθέσεων για τη χορήγηση του επιδόματος: «δ) οι γονείς του φοιτητή ή ο ίδιος να μην είναι κύριοι ή

επικαρπωτές κατοικιών (ιδιοχρησιμοποιούμενων ή εκμισθωμένων) που υπερβαίνουν τα διακόσια (200) τ.μ., με εξαίρεση κατοικίες ή διαμερίσματα που βρίσκονται σε δήμο ...». Ομοίως ορίζουν και οι διατάξεις του άρθρου 3 παρ. 3 της ΚΥΑ 140832/Ζ1/25.8.2017.

Στον Συνήγορο του Πολίτη περιήλθαν αναφορές πολιτών που διαμαρτύρονται για την απόρριψη της αίτησής τους για χορήγηση του επιδόματος, επειδή οι γονείς τους είναι κύριοι ημιτελών κτισμάτων (δηλωθέντων ως τέτοιων στον κωδικό 99 του Ε9) το εμβαδόν των οποίων, συνυπολογιζόμενο, συνεπάγεται υπέρβαση του ανώτατου ορίου των 200 τμ¹.

Το Υπουργείο Παιδείας αιτιολογεί την απόρριψη των αιτήσεων αυτών ως εξής: «Στο σύνολο της ακίνητης περιουσίας προσμετρούνται και οι ημιτελείς κατοικίες (κωδ. 99 στο Ε9), δεδομένου ότι δεν υπάρχει ρητή πρόβλεψη για την εξαίρεσή τους»².

Ωστόσο, θα θέλαμε να παρατηρήσουμε τα εξής:

Καταρχάς, ο κωδικός 99 του εντύπου Ε9 επεξηγείται, στο ίδιο το έντυπο του Ε9, με τον όρο «ημιτελές κτίσμα» και όχι «ημιτελής κατοικία». Τόσο όμως η διάταξη του νόμου, όσο και οι σχετικές διατάξεις της ΚΥΑ 140832/Ζ1/25.8.2017, δεν κάνουν αναφορά σε «ακίνητη περιουσία» ή σε «κτίσματα», αλλά σε **κατοικίες**. Η έννοια, ωστόσο, του όρου «κατοικία», και μάλιστα «ιδιοχρησιμοποιούμενη ή εκμισθωμένη», δεν μπορεί να περιλαμβάνει και ημιτελή κτίσματα, στα οποία προφανώς, κατά τα διδάγματα της λογικής και της κοινής πείρας, δεν είναι δυνατή η διαβίωση. Ούτε είναι σύμφωνη με το νόμο η εξομοίωση της στενότερης έννοιας «κατοικία» (δηλαδή ακινήτου κατάλληλου για οίκηση), με την ευρύτερη έννοια «ακίνητο», εξομοίωση στην οποία ωστόσο προβαίνει η ερμηνεία που υιοθετεί, όπως προαναφέρθηκε, το Υπουργείο Παιδείας. Συνεπώς, κατά την άποψή μας, η ίδια η γραμματική ερμηνεία του νόμου επιτάσσει να μην προσμετρώνται τα ημιτελή κτίσματα στον υπολογισμό των κατοικιών που λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό των δικαιούχων του επιδόματος.

Σημειώνουμε, δε, ότι την άποψη αυτή υιοθετούσε παγίως το Υπουργείο Παιδείας, με την προηγούμενη εγκύκλιό του 1122028/8991/0016/29.12.2005, η οποία εφαρμοζόταν μέχρι πέρυσι. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 9 της συγκεκριμένης εγκυκλίου αναφερόταν ότι: «Διευκρινίζεται ότι στο σύνολο των τετραγωνικών μέτρων (200 τ.μ.) προσμετρώνται τα κενά. **Δεν προσμετρώνται τα ημιτελή, οι βοηθητικοί χώροι και τα κατεστραμμένα από σεισμό, εφόσον υπάρχει βεβαίωση της αρμόδιας Υπηρεσίας. Δεν προσμετρώνται ακόμη τα ερειπωμένα διατηρητέα (ακατάλληλα για οίκηση) εφ' όσον υπάρχει βεβαίωση της αρμόδιας Υπηρεσίας**». Μάλιστα, η εγκύκλιος ανέφερε επιπλέον και ότι έπρεπε να λαμβάνεται υπόψη το ποσοστό συνιδιοκτησίας και για τον υπολογισμό του ανωτάτου ορίου των 200 τμ που προβλέπει το άρθρο 10 παρ. 2 περ. δ'. Συγκεκριμένα, προέβλεπε ότι «Σε περίπτωση που υπάρχει ποσοστό συνιδιοκτησίας λαμβάνεται υπόψη μόνο το ποσοστό αυτό».

Προτείνουμε λοιπόν την επαναφορά της ως άνω ερμηνείας. Ο έλεγχος του σχετικού κριτηρίου μπορεί να γίνει ευχερώς, με τον αποκλεισμό, κατά την εξαγωγή των σχετικών στοιχείων μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος της Α.Α.Δ.Ε., των ακινήτων για τα οποία στο Ε9 έχει συμπληρωθεί ο κωδικός 99 (ημιτελές κτίσμα). **Περαιτέρω, κατά το στάδιο εξέτασης τυχόν υποβληθεισών ενστάσεων, θα πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα διακρίβωσης και αποδοχής των ισχυρισμών των πολιτών ότι το ακίνητό τους είναι ακατάλληλο για οίκηση** (π.χ. στην αναφορά προς τον Συνήγορο του Πολίτη με κωδικό

¹ Αναφορές με κωδικούς: 239404/2018, 240001/2018, 240270/2018, 242214/2018, 243221/2018.

² Βλ. σχετικά το με αρ. πρωτ. Ζ1/15864/30.1.2018 του Τμήματος Δ' Φοιτητικών Θεμάτων και Υποτροφιών προς το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

240001/18, ο πολίτης έχει προσκομίσει στοιχεία ότι το ακίνητό του είναι μισογκρεμισμένο, προσφυγικό ακίνητο του 1920, προφανώς μη δυνάμενο να κατοικηθεί).

2) Ως προς την ύπαρξη κυριότητας/επικαρπίας ημιτελούς κτίσματος στον τόπο σπουδών:

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 10 παρ. 2 περ. α' του ν.3220/2004, προϋπόθεση χορήγησης του επιδόματος είναι: «α)Ο φοιτητής να διαμένει σε μισθωμένη οικία λόγω των σπουδών του, σε πόλη άλλη της κύριας κατοικίας του στην οποία οι γονείς του ή ο ίδιος δεν έχουν πλήρη κυριότητα ή επικαρπία άλλης κατοικίας ...». Ομοίως ορίζει και η διάταξη του άρθρου 3 παρ. 2 της ΚΥΑ 140832/Ζ1/2017.

Αν και δεν έχει περιέλθει μέχρι σήμερα στον Συνήγορο του Πολίτη σχετική αναφορά, για περιπτώσεις που ο φοιτητής ή οι γονείς του έχουν πλήρη κυριότητα ή επικαρπία **ημιτελούς κτίσματος** στον τόπο σπουδών του φοιτητή, ενόψει, ωστόσο, του ότι οι σχετικές προαναφερθείσες διατάξεις του νόμου και της ΚΥΑ κάνουν ρητή αναφορά σε «κατοικία», έχουμε την άποψη ότι και **στην περίπτωση αυτή πρέπει να εφαρμοστούν τα προαναφερθέντα υπό 1**. Δε θα ήταν άλλωστε νοητό να υποχρεούται ο φοιτητής να διαμείνει στον τόπο σπουδών του σε ημιτελές κτίσμα.

3) Η αντίθετη στο σκοπό του νομοθέτη ερμηνεία της έννοιας «πλήρης κυριότητα κατοικίας στην πόλη σπουδών»

Κατά το άρθρο 10 παρ. 2 του ν. 3220/2004: «*Προϋποθέσεις χορήγησης του επιδόματος αυτού αθροιστικά είναι: α)Ο φοιτητής να διαμένει σε μισθωμένη οικία λόγω των σπουδών του, σε πόλη άλλη της κύριας κατοικίας του στην οποία οι γονείς του ή ο ίδιος δεν έχουν πλήρη κυριότητα ή επικαρπία άλλης κατοικίας ...*».

Στον Συνήγορο του Πολίτη περιήλθαν αναφορές σύμφωνα με τις οποίες απορρίφθηκε η αίτηση χορήγησης φοιτητικού επιδόματος επειδή στον τόπο σπουδών του φοιτητή ο γονέας του είχε μόνο ποσοστό συγκυριότητας άλλης κατοικίας. Στη μία αναφορά το ποσοστό συγκυριότητας ήταν 25%³ και στην άλλη 40%⁴. Μάλιστα, στην πρώτη εκ των αναφορών αυτών, στην κατοικία που υπήρχε στον τόπο σπουδών του φοιτητή, έκτασης 70 τμ, έμεναν ήδη η γιαγιά, η θεία και η ξαδέλφη του φοιτητή.

Το Υπουργείο αιτιολογεί την απόρριψη των σχετικών αιτήσεων με την αιτιολογία ότι ο νόμος κάνει λόγο γενικά για κυριότητα, και δεν εξαιρεί τις περιπτώσεις συγκυριότητας.

Θα θέλαμε να παρατηρήσουμε, ωστόσο, τα εξής: Κατά το άρθρο 1000 του ΑΚ «Ο κύριος του πράγματος μπορεί, εφόσον δεν προσκρούει στο νόμο ή σε δικαιώματα τρίτων, να το διαθέτει **κατ' αρέσκειαν** και να αποκλείει κάθε ενέργεια άλλου πάνω σ' αυτό». Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 1113 του ΑΚ «Αν η κυριότητα του πράγματος ανήκει σε περισσότερους εξ αδιαιρέτου κατ' ιδανικά μέρη, εφαρμόζονται οι διατάξεις για την κοινωνία». Σχετικά με την κοινωνία, το άρθρο 787 του ΑΚ ορίζει ότι «Κάθε κοινωνός έχει δικαίωμα να κάνει χρήση του κοινού αντικειμένου, εφόσον αυτή δεν εμποδίζει τη σύγκληση των λοιπών», το άρθρο 788 ότι «Η διοίκηση του κοινού ανήκει σε όλους μαζί τους κοινωνούς», το άρθρο 789 ότι «Με απόφαση της πλειοψηφίας των κοινωνών μπορεί να καθορισθεί ο τρόπος της τακτικής

³ Αναφορά με κωδικό: 234912/2018.

⁴ Αναφορά με κωδικό: 240001/2018.

διοίκησης και εκμετάλλευσης που αρμόζει στο κοινό αντικείμενο. Η πλειοψηφία ορίζεται με βάση το μέγεθος των μερίδων» και το άρθρο 790 ότι «Αν η διοίκηση και η χρησιμοποίηση δεν καθορίστηκε με κοινή συμφωνία ή με πλειοψηφία, καθένας από τους κοινωνούς έχει δικαίωμα να ζητήσει να την κανονίσει το δικαστήριο με τον τρόπο που είναι ο πιο πρόσφορος και συμφέρει περισσότερο όλους τους κοινωνούς». Σύμφωνα, λοιπόν, με τις διατάξεις αυτές⁵, σε περίπτωση συγκυριότητας ακινήτου, η χρήση αυτού αποφασίζεται καταρχήν με ομόφωνη απόφαση των συγκυρίων και, κατ' εξαίρεση μόνο, με απόφαση της πλειοψηφίας των συγκυρίων. Συγκεκριμένα, απόφαση της πλειοψηφίας επιτρέπεται μόνο στην περίπτωση που δεν υφίσταται προηγούμενη διαφορετική ομόφωνη απόφαση, ενώ εάν υπάρχει ομόφωνη απόφαση δεν επιτρέπεται τροποποίησής της με απόφαση της πλειοψηφίας ακόμη και εάν έχει επέλθει μεταβολή των πραγμάτων. Μόνο με απόφαση δικαστηρίου επιτρέπεται τροποποίηση της ομόφωνης απόφασης των κοινωνών.

Επομένως, ο φοιτητής (ή ο γονέας αυτού), ως απλός συγκύριος δεν μπορεί καταρχήν να επιβάλει στους λοιπούς συγκυρίους την βούλησή του να κατοικήσει ο ίδιος (ή το τέκνο αυτού) στο κοινό ακίνητο, ακόμη και εάν έχει ποσοστό συγκυριότητας μεγαλύτερο του 50% (πλειοψηφία). Εάν, δε, έχει ποσοστό μικρότερο του 50% σε κάθε περίπτωση πρέπει να εξασφαλίσει τη συναίνεση όλων ή πάντως κάποιων εκ των λοιπών συγκυρίων (δηλαδή, κατ' εξαίρεση, εκείνων με το ποσοστό των οποίων εξασφαλίζεται η πλειοψηφία). Όμως, προφανώς σκοπός του νομοθέτη για την πρόβλεψη χορήγησης στεγαστικού επιδόματος φοίτησης ήταν να αποκλεισθεί από τη χορήγηση επιδόματος μόνο ο φοιτητής που μπορεί να εξυπηρετήσει ο ίδιος (ή οι γονείς του) **αυτοβούλως** τις στεγαστικές του ανάγκες στο χώρο σπουδών του. Ο σκοπός αυτός δεν επιτυγχάνεται με την ερμηνεία που υιοθετεί το Υπουργείο (δηλαδή με τον αποκλεισμό των φοιτητών που έχουν - οι ίδιοι ή οι γονείς τους - έστω οποιοδήποτε ποσοστό συγκυριότητας κατοικίας στην πόλη σπουδών τους), επειδή ακριβώς ο φοιτητής δεν μπορεί, λόγω των διατάξεων περί κοινωνίας και συγκυριότητας, να κάνει χρήση της κατοικίας αυτής **κατά τη βούλησή του**.

Σημειώνουμε, δε, ότι την άποψη αυτή υιοθετούσε παγίως το Υπουργείο Παιδείας, με την προηγούμενη εγκύκλιό του 1122028/8991/0016/29.12.2005, η οποία εφαρμοζόταν μέχρι πέρυσι. Στο άρθρο 9 της συγκεκριμένης εγκυκλίου αναφερόταν σχετικά ότι: «Αν ο φοιτητής ή ο γονέας έχει την πλήρη κυριότητα ή επικαρπία κατοικίας με ποσοστό συνιδιοκτησίας όμως, στην πόλη που σπουδάξει, ο φοιτητής δικαιούται του επιδόματος».

Προτείνουμε λοιπόν την επαναφορά της ως άνω ερμηνείας. Ο έλεγχος του σχετικού κριτηρίου μπορεί να γίνει ευχερώς, με τον αποκλεισμό, κατά την εξαγωγή των σχετικών στοιχείων μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος της Α.Α.Δ.Ε., των ακινήτων για τα οποία στο Ε9 έχει συμπληρωθεί η στήλη 16 (ποσοστό συνιδιοκτησίας).

4) Υπέρβαση του συνολικού ετήσιου οικογενειακού εισοδήματος λόγω προσμέτρησης σε αυτό της ελάχιστης ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης

Κατά το άρθρο 10 παρ. 2γ του Ν.3220/2004, προκειμένου να χορηγηθεί το στεγαστικό επίδομα φοιτητών, προβλέπεται μεταξύ άλλων ότι **το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα** του προηγούμενου έτους δεν πρέπει να υπερβαίνει «...τα τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ προσαυξανόμενο κατά τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ για κάθε προστατευόμενο παιδί πέραν του ενός. Ως ετήσιο οικογενειακό εισόδημα θεωρείται **το συνολικό ετήσιο φορολογούμενο**

⁵ Βλ. Γεωργιάδη-Σταθόπουλου, Αστικός Κώδιξ, Κατ' άρθρο ερμηνεία, IV Ειδικό Ενοχικό, Εκδ. Π.Ν.Σάκκουλας, υπό άρθρο 788 παρ 2-3 και 17-18.

πραγματικό ή τεκμαρτό, καθώς και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα του φορολογούμενου, της συζύγου του και των ανήλικων τέκνων του, από κάθε πηγή...».

Η υπ'αρ. 140832/Ζ1/25.08.2017 (ΦΕΚ Β 2993) Απόφαση των Υπουργών Παιδείας και Οικονομικών περί καθορισμού της σχετικής διαδικασίας και των δικαιολογητικών περαιτέρω διευκρινίζει ότι «*ελέγχεται το οικογενειακό εισόδημα του προηγούμενου φορολογικού έτους με αυτόματη διασύνδεση – διαλειτουργικότητα του Πληροφοριακού Συστήματος υποβολής αιτήσεων με τα αρχεία της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων από όπου αντλούνται τα σχετικά στοιχεία...*». Μέσω της αυτόματης άντλησης των στοιχείων αυτών από την Α.Α.Δ.Ε., συνυπολογίζεται στο ετήσιο οικογενειακό εισόδημα και η **ελάχιστη ετήσια αντικειμενική δαπάνη**, όπως προβλέπεται στο άρθρο 31 παρ.1θ του Ν. 4172/2013 (Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος), η οποία για τους άγαμους ανέρχεται στις 3.000 ευρώ. Η δαπάνη αυτή βαρύνει κάθε φορολογούμενο που υποβάλλει δική του δήλωση φορολογίας εισοδήματος, επομένως στην πράξη **κάθε φορολογούμενο που έχει συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας του**, βάσει του άρθρου 67 παρ.1 του Ν.4172/2013⁶, ακόμη κι αν αναγνωρίζεται ως εξαρτώμενο μέλος και δεν έχει καθόλου πραγματικό εισόδημα.

Γονείς φοιτητών οι οποίοι υπέβαλαν αίτημα χορήγησης του επιδόματος, διαπίστωσαν ότι το αίτημά τους απορρίφθηκε, λόγω υπέρβασης του εισοδηματικού κριτηρίου, **επειδή στο ετήσιο οικογενειακό τους εισόδημα προστέθηκε και η ελάχιστη ετήσια αντικειμενική δαπάνη για κάποιο προστατευόμενο τέκνο**. Συνυπολογίστηκε επομένως πραγματικό και τεκμαρτό οικογενειακό εισόδημα

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημάνουμε ότι ο Συνήγορος, σε παλαιότερη παρέμβασή του προς το τότε αρμόδιο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους (Γ.Λ.Κ), είχε τονίσει ότι για τον υπολογισμό του ετήσιου οικογενειακού εισοδήματος, σύμφωνα με την ορθή γραμματική ερμηνεία της διάταξης του άρθρου 10 παρ. 2γ του Ν.3220/2004, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη **διαζευκτικά το πραγματικό ή το τεκμαρτό εισόδημα της οικογένειας**, απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο, από κάθε πηγή. Διαφορετικά, η αυθαίρετη συνάθροιση πραγματικού και τεκμαρτού εισοδήματος, δημιουργεί πλασματικό εισόδημα, υψηλότερο του τελικώς φορολογούμενου, που οδηγεί σε αποτέλεσμα αντίθετο τόσο με τη βούληση του νομοθέτη αναφορικά με την οικονομική ενίσχυση των οικογενειών με φοιτητές, όσο και με τη λογική της εφαρμογής του τεκμαρτού υπολογισμού του εισοδήματος και των τεκμηρίων διαβίωσης εν γένει.

Μετά την παρέμβαση αυτή της Αρχής, η τότε αρμόδια Δ/ση Φορολογίας Εισοδήματος παρείχε διευκρινίσεις σχετικά με την έννοια του οικογενειακού εισοδήματος (έγγραφο υπ'αρ. Δ12Α1171214ΕΞ2012/11.12.2012), είχε δε ακολουθήσει η έκδοση οδηγίας (υπ'αρ.πρωτ. 2/74741/0026/25.11.2013) από το Γ.Λ.Κ. προς όλες τις (τότε αρμόδιες) Υ.Δ.Ε., σύμφωνα με την οποία, για τη χορήγηση του φοιτητικού στεγαστικού επιδόματος, ως ετήσιο συνολικό οικογενειακό εισόδημα **πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το συνολικό καθαρό πραγματικό εισόδημα του φορολογούμενου, της συζύγου του και των τέκνων που τον βαρύνουν, από κάθε πηγή ή το αντίστοιχο τεκμαρτό εισόδημα, σε περίπτωση που το τελευταίο είναι υψηλότερο του πραγματικού**⁷.

⁶ Από την υποχρέωση υποβολής δήλωσης εξαιρούνται οι φορολογούμενοι που έχουν συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας τους και δεν αποκτούν πραγματικό ή τεκμαρτό εισόδημα από οποιαδήποτε πηγή και οι κεκαρμένοι μοναχοί υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 67 παρ.1 του Ν. 4172/2013

⁷ Βλ.σχετική σύνοψη διαμεσολάβησης <https://www.synigoros.gr/resources/docs/451549.pdf>

Ο Συνήγορος εξακολουθεί να έχει την άποψη ότι η ανωτέρω ερμηνεία της διάταξης, εκτός από το γεγονός ότι είναι η ορθή, είναι και εκείνη που συνάδει με το σκοπό νομοθέτη, ο οποίος διαφορετικά ακυρώνεται. Θεωρούμε συνεπώς ότι εφόσον το **συνολικό καθαρό πραγματικό εισόδημα** της οικογένειας δεν υπερβαίνει το προβλεπόμενο από τη διάταξη όριο των 30.000 ευρώ, προσαυξανόμενο κατά 3.000 ευρώ ανά προστατευόμενο παιδί, πέραν του ενός, **δεν πρέπει να προσαυξάνεται με τον συνυπολογισμό τεκμαρτού εισοδήματος, όπως είναι η ελάχιστη ετήσια αντικειμενική δαπάνη τέκνου της οικογένειας, γεγονός το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε απώλεια του επιδόματος.**

5) Αδυναμία υποβολής αιτήματος χορήγησης επιδόματος από τη μητέρα του φοιτητή, λόγω θανάτου του δικαιούχου πατέρα, για λόγους που σχετίζονται με τη λειτουργία του συστήματος TAXIS

Σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 3 του Ν. 3220/2004, σχετικά με τον δικαιούχο του επιδόματος, ορίζεται ότι «Δικαιούχος του επιδόματος είναι το πρόσωπο που θεωρείται ότι βαρύνει ο φοιτητής, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Ν. 2238/1994. Κατ' εξαίρεση, δικαιούχος θα είναι ο ίδιος ο φοιτητής εφόσον: α) είναι ορφανός από τους δύο γονείς ή β) οι γονείς του είναι κάτοικοι εξωτερικού ή γ) είναι πάνω από είκοσι πέντε (25) ετών ή δ) είναι υπόχρεος σε υποβολή φορολογικής δήλωσης σύμφωνα με το άρθρο 61 του Ν. 2238/1994 και δεν θεωρείται προστατευόμενο μέλος σύμφωνα με το άρθρο 7 του ίδιου Νόμου.»

Περαιτέρω, η υπ'αρ. 140832/Ζ1/25.08.2017 (ΦΕΚ Β 2993) Απόφαση των Υπουργών Παιδείας και Οικονομικών περί «Διαδικασίας χορήγησης στεγαστικού επιδόματος», διευκρινίζει στο άρθρο 4 ότι «Ο δικαιούχος, σύμφωνα με το άρθρο 2 της παρούσας απόφασης, υποβάλλει ηλεκτρονικά την αίτηση μέσω ηλεκτρονικής εφαρμογής, σύμφωνα με το Παράρτημα Α, «Καταγραφή διαδικασίας υποβολής ηλεκτρονικής αίτησης», χρησιμοποιώντας τους προσωπικούς κωδικούς πρόσβασης στο TAXISnet. Η εισαγωγή των κωδικών πρόσβασης επέχει θέση δήλωσης συναίνεσης διασταύρωσης των στοιχείων του. Ο αιτών συμπληρώνει υποχρεωτικά στα αντίστοιχα πεδία της αίτησης τα ακόλουθα στοιχεία: α) τον αριθμό της Ακαδημαϊκής Ταυτότητας του φοιτητή, β) τον Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) του ιδίου, του/της συζύγου και του φοιτητή εάν δικαιούχος είναι ο γονέας, ή μόνο το Α.Φ.Μ. του ιδίου και του/της συζύγου του στην περίπτωση που δικαιούχος είναι ο φοιτητής (σύμφωνα με το άρθρο 2 της παρούσας), γ) τον αριθμό του ηλεκτρονικού μισθωτηρίου συμβολαίου, δ) τον αριθμό του τραπεζικού του λογαριασμού (IBAN). Τα δηλωθέντα στοιχεία ελέγχονται ηλεκτρονικά από τα διαθέσιμα στοιχεία της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, σύμφωνα με το Παράρτημα Β, «Τεχνικές Προδιαγραφές εγκεκριμένες από την ΑΑΔΕ». Σε περίπτωση που κάποια από τα δηλωθέντα στοιχεία δεν μπορούν να διασταυρωθούν, ο αιτών υποχρεούται να προσκομίσει αποκλειστικά στην αρμόδια υπηρεσία του Ιδρύματος τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, τα οποία και θα υποδεικνύονται στην ηλεκτρονική εφαρμογή. Οι εξουσιοδοτημένοι υπάλληλοι του Ιδρύματος, ελέγχουν τα προσκομιζόμενα δικαιολογητικά και βεβαιώνουν την αποδοχή ή μη των δηλωθέντων στοιχείων στην αίτηση, επιλέγοντας το αντίστοιχο πεδίο της ηλεκτρονικής εφαρμογής. ... Σε περίπτωση που δεν προκύψει η πλήρωση κάποιου κριτηρίου χορήγησης του επιδόματος, η αίτηση απορρίπτεται. Οι λόγοι της απόρριψης αναγράφονται στην ηλεκτρονική εφαρμογή από την οποία και ενημερώνεται ο αιτών. Εφόσον μία αίτηση απορριφθεί υπάρχει η δυνατότητα υποβολής ένστασης - αίτησης θεραπείας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 7 της παρούσης. Η οριστική υποβολή της αίτησης υπέχει θέση Υπεύθυνης Δήλωσης του δικαιούχου ότι τα δηλωθέντα από αυτόν στοιχεία που υπόκεινται σε επεξεργασία είναι αληθή.» Επιπλέον, στο άρθρο 8 της ίδιας Υ.Α., περί «Μεταβατικών – Τελικών Διατάξεων», διευκρινίζεται ότι «Στην ΑΑΔΕ αποστέλλονται ο κωδικός του

μισθωτηρίου συμβολαίου και ο ΑΦΜ του ενοικιαστή, που είναι ο ΑΦΜ είτε του φοιτητή είτε ενός εκ των γονέων του. Η ΑΑΔΕ απαντά εάν υπάρχει το δοθέν μισθωτήριο συμβόλαιο και εάν όντως αυτό έχει γίνει στο ΑΦΜ που δόθηκε. Επίσης, επιστρέφει την ημερομηνία έναρξης και τη διάρκεια της μίσθωσης, καθώς και τη διεύθυνση της μισθωμένης κατοικίας.»

Στον Συνήγορο του Πολίτη προσέφυγε μητέρα φοιτητή, του οποίου ο πατέρας (και σύζυγος της μητέρας) απεβίωσε τον Αύγουστο του 2017. Η σύζυγος προσπάθησε να υποβάλει η ίδια αίτημα χορήγησης του στεγαστικού επιδόματος στο πληροφοριακό σύστημα της Α.Α.Δ.Ε., δεδομένου ότι οι κωδικοί taxisnet του συζύγου της κατέστησαν ανενεργοί μετά τη δήλωση του θανάτου του. Η αίτησή της απορρίφθηκε ηλεκτρονικά επειδή : α) παρόλο που οι σύζυγοι είχαν υποβάλει κοινή φορολογική δήλωση, ο γιός τους δεν εμφανίζεται ως προστατευόμενο μέλος της μητέρας του και β) το μισθωτήριο συμβόλαιο στο οποίο ο πατέρας ήταν συμβαλλόμενος και έχει υποβληθεί ηλεκτρονικά προς την Α.Α.Δ.Ε., δεν γίνεται αποδεκτό. Επιπλέον, η Υπηρεσία Φοιτητικής Μέριμνας του Τ.Ε.Ι. που διαχειρίζεται την αίτηση, ενημέρωσε την ενδιαφερόμενη ότι η διαχείριση χειρόγραφων ενστάσεων-αιτήσεων θεραπειάς δεν είναι δυνατή.

Στην προκειμένη περίπτωση, θα θέλαμε να παρατηρήσουμε ότι τόσο στο νόμο όσο και στην Κ.Υ.Α., παρόλο που προβλέπεται ο δικαιούχος, σε περίπτωση θανάτου των γονέων, δεν προβλέπεται ο δικαιούχος ή ο τρόπος διαχείρισης της αίτησης σε περίπτωση θανάτου του δικαιούχου γονέα (πατέρα του φοιτητή). Ωστόσο, τα τεχνολογικά μέσα της Διοίκησης πρέπει να εξελίσσονται και να προσαρμόζονται αναλόγως, ώστε να εξυπηρετούν τις ανάγκες της ορθής και αποτελεσματικής εφαρμογής της φορολογικής νομοθεσίας και όχι η τελευταία να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται ενόψει των περιορισμών που προκύπτουν από τις υφιστάμενες τεχνικές ρυθμίσεις και δυνατότητες των ηλεκτρονικών συστημάτων της φορολογικής Διοίκησης (330/2018 Απόφαση ΣτΕ). Κατά συνέπεια, θεωρούμε ότι υφίσταται νομοθετικό κενό, ως προς τη διαχείριση της αίτησης σε περίπτωση που ο πατέρας του φοιτητή καθίσταται εκλιπών και **προτείνουμε σαφή πρόβλεψη για την περίπτωση που καθίσταται δικαιούχος η μητέρα, όπως άλλωστε ήδη προβλέπεται και η περίπτωση που ο φοιτητής είναι ορφανός και από τους δυο γονείς. Σε περίπτωση δε, που το πληροφοριακό σύστημα της Α.Α.Δ.Ε. δεν είναι δυνατόν να προσαρμοστεί άμεσα στην ανάγκη διαχείρισης τέτοιων αιτήσεων και επειδή έχει ήδη ξεκινήσει η υποβολή αιτήσεων του τρέχοντος έτους (από 1 έως 30 Ιουνίου), προτείνουμε την εκτός συστήματος διαχείριση αυτών από την Υπηρεσία Φοιτητικής Μέριμνας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.**

6) Απόρριψη αιτήματος χορήγησης επιδόματος, για λόγους που σχετίζονται με την καλή επίδοση του φοιτητή

Κατά το άρθρο 10 παρ. 2 του Ν. 3220/2004, σχετικά με τις προϋποθέσεις χορήγησης του επιδόματος, ορίζεται ότι «*Προϋποθέσεις χορήγησης του επιδόματος αυτού αθροιστικώς είναι οι εξής: ... β) Να αποδεικνύεται η φοίτησή τους με πιστοποιητικό της σχολής ή τμήματος, στο οποίο βεβαιώνεται ότι ο φοιτητής είχε επιτυχία στις εξετάσεις τουλάχιστον στα μισά του συνολικού αριθμού των μαθημάτων του, που προβλέπεται στο ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών του προηγούμενου έτους ή των αντίστοιχων δύο εξαμήνων, εκτός του πρώτου έτους για το οποίο απαιτείται μόνο πιστοποιητικό εγγραφής.*»

Περαιτέρω, η υπ' αρ. 140832/Ζ1/25.08.2017 (ΦΕΚ Β 2993) Απόφαση των Υπουργών Παιδείας και Οικονομικών περί «*Διαδικασίας χορήγησης στεγαστικού επιδόματος*», διευκρινίζει στο άρθρο 3, παρ. 4 ότι «*Ο φοιτητής να έχει εξεταστεί επιτυχώς στα μισά*

μαθήματα του προηγούμενου ακαδημαϊκού έτους για το οποίο αιτείται το επίδομα. Συνολικός αριθμός μαθημάτων θεωρείται ο προβλεπόμενος στο ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών. Για την πλήρωση του κριτηρίου αυτού λαμβάνονται υπόψη όλες οι εξεταστικές περιόδους που πραγματοποιήθηκαν για το συγκεκριμένο ακαδημαϊκό έτος. Το κριτήριο αυτό δεν ισχύει για τους πρωτοετείς φοιτητές.»

Στον Συνήγορο του Πολίτη προσέφυγε πατέρας φοιτητή, ο οποίος κατήγγειλε την απόρριψη της ένστασής του από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, επειδή ο φοιτητής εξετάστηκε επιτυχώς στο ήμισυ του αριθμού των μαθημάτων, τα οποία όμως ανήκουν στο πρόγραμμα σπουδών όχι μόνον του προηγούμενου ακαδημαϊκού έτους αλλά και παρελθόντος έτους.

Ωστόσο, με οδηγία του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Παιδείας προς όλα τα Πανεπιστήμια (αρ. πρωτ. 12754/Β3/06.02.04), η οποία εφαρμόζοταν μέχρι πέρυσι, είχε διευκρινιστεί ότι το επίδομα χορηγείται στην περίπτωση επιτυχούς εξέτασης του φοιτητή στο ήμισυ των μαθημάτων, ακόμη κι αν αυτά δεν ανήκουν μόνο στο πρόγραμμα σπουδών του προηγούμενου ακαδημαϊκού έτους αλλά και σε παρελθόντα ή και επόμενα του τρέχοντος έτους φοίτησης, εξάμηνια.

Προτείνουμε την επαναφορά της ως άνω ερμηνείας, επειδή η αξιολόγηση των φοιτητών συνδέεται άμεσα με το ποσοτικό κριτήριο της επιτυχούς εξέτασης σε συγκεκριμένο αριθμό μαθημάτων.

7) Αδυναμία εξέτασης του αιτήματος, για λόγους που σχετίζονται με την πρόσβαση στην ηλεκτρονική εφαρμογή υποβολής αίτησης χορήγησης επιδόματος, μέσω του συστήματος TAXIS της Γενικής Γραμματείας Πληροφορικών Συστημάτων

Με την υπ' αρ. 140832/Ζ1/25.08.2017 (ΦΕΚ Β 2993) Απόφαση των Υπουργών Παιδείας και Οικονομικών στο άρθρο 8 περί «Μεταβατικών – Τελικών Διατάξεων», διευκρινίζεται ότι «Πρόσβαση στην ηλεκτρονική εφαρμογή υποβολής αίτησης Στεγαστικού Επιδόματος έχουν μόνο οι δικαιούχοι του στεγαστικού επιδόματος. Η πρόσβαση γίνεται μέσω του συστήματος TAXIS της Γενικής Γραμματείας Πληροφορικών Συστημάτων, όπου ο δικαιούχος δηλώνει τα στοιχεία εισόδου (username και password) που διαθέτει στο TAXIS. Μόλις μία αίτηση εγκριθεί ή απορριφθεί, ο αιτών λαμβάνει σχετική ειδοποίηση με email στη διεύθυνση email που έχει δηλώσει. Ο αιτών έχει πρόσβαση στα αναλυτικά αποτελέσματα των ελέγχων μέσα από την εφαρμογή του Στεγαστικού Επιδόματος.»

Στον Συνήγορο του Πολίτη προσέφυγε πατέρας φοιτήτριας, ο οποίος κατήγγειλε το γεγονός ότι υπέβαλε το αίτημά του στην ηλεκτρονική εφαρμογή, καθώς πληρεί τα κριτήρια υποβολής, έλαβε κωδικό αίτησης και θετικό αποτέλεσμα αξιολόγησης της αίτησης από την εφαρμογή αλλά ουδέποτε του χορηγήθηκε το επίδομα. Παρά το γεγονός ότι προβλέπεται ηλεκτρονική ειδοποίηση για την έγκριση ή απόρριψη της αίτησης προς τον ενδιαφερόμενο, ο ίδιος πληροφορήθηκε από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, ότι το αίτημά του δεν έχει υποβληθεί και πως αυτό παρέμεινε στο στάδιο της προεπισκόπησης.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, εκτιμά ότι σε περίπτωση που παρουσιάστηκαν τέτοια προβλήματα, κατά το πρώτο έτος της ηλεκτρονικής εφαρμογής υποβολής αίτησης Στεγαστικού Επιδόματος, μέσω του συστήματος TAXIS, οι αρμόδιες υπηρεσίες (Γ.Γ.Π.Σ. και Διεύθυνση Φοιτητικής Μέριμνας) οφείλουν να εξετάσουν αυτά τα αιτήματα έστω και εκπρόθεσμα, δίνοντας τη δυνατότητα υποβολής αίτησης του προηγούμενου ακαδημαϊκού

έτους κατά την τρέχουσα περίοδο, όπως άλλωστε συνέβη και με το αίτημα χορήγησης του επιδόματος κατά το μεταβατικό στάδιο της προηγούμενης περιόδου.

Αξιότιμοι κύριοι Υπουργοί, το Στεγαστικό Επίδομα Φοιτητών νομοθετήθηκε όπως γνωρίζετε, με σαφή στόχο την ενίσχυση οικογενειών, που δεν κατέχουν τα απαιτούμενα για τις σπουδές των τέκνων τους μέσα, εντούτοις η εν λόγω Υπουργική Απόφαση και πάντως ο τρόπος ερμηνείας και εφαρμογής των σχετικών διατάξεων δεν φαίνεται να επιτελεί σε όλες τις περιπτώσεις τον σκοπό του νομοθέτη, για τους λόγους που αναπτύχθηκαν διεξοδικά παραπάνω και κατά συνέπεια ο Συνήγορος του Πολίτη προτείνει :

- Ως προς την προσμέτρηση των ημιτελών κτισμάτων ή των ακατάλληλων για οίκηση ακινήτων στις «κατοικίες» που λαμβάνονται υπόψη είτε για τον υπολογισμό του συνολικού εμβαδού κατοικιών του γονέα ή του ίδιου του φοιτητή είτε για την ύπαρξη κατοικίας στον τόπο σπουδών του φοιτητή:
Να μην λαμβάνονται σχετικά υπόψη τα ημιτελή κτίσματα ή τα ακατάλληλα για οίκηση ακίνητα.
- Ως προς την συνιδιοκτησία κατοικίας στην πόλη σπουδών:
Να μην αποκλείεται η χορήγηση του επιδόματος όταν ο φοιτητής ή οι γονείς του έχουν μόνο ποσοστό συνιδιοκτησίας σε κατοικία στην πόλη των σπουδών του.
- Ως προς την προσμέτρηση της ελάχιστης ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης στο συνολικό ετήσιο οικογενειακό εισόδημα :
Να λαμβάνεται υπόψη διαζευκτικά το συνολικό καθαρό πραγματικό εισόδημα του φορολογούμενου, της συζύγου του και των τέκνων που τον βαρύνουν, από κάθε πηγή ή το αντίστοιχο τεκμαρτό εισόδημα, σε περίπτωση που το τελευταίο είναι υψηλότερο του πραγματικού.
- Ως προς τη χορήγηση του επιδόματος σε περίπτωση θανάτου του δικαιούχου πατέρα :
**Να νομοθετηθεί η δυνατότητα υποβολής αιτήματος από τη μητέρα με ταυτόχρονη πρόβλεψη στο πληροφοριακό σύστημα.
Για τις δε ήδη κατατεθειμένες αιτήσεις, προτείνουμε τη διαχείριση αυτών ad hoc εκτός πληροφοριακού συστήματος TAXIS από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα.**
- Ως προς τη σύνδεση του επιδόματος με την καλή επίδοση του φοιτητή :
Να επανέλθει η εφαρμοζόμενη μέχρι πέρυσι πρόβλεψη για τη χορήγηση του επιδόματος, σε περίπτωση επιτυχούς εξέτασης του φοιτητή στο ήμισυ των μαθημάτων, ακόμη κι αν αυτά δεν ανήκουν μόνο στο πρόγραμμα σπουδών του προηγούμενου ακαδημαϊκού έτους αλλά και σε παρελθόντα ή και επόμενα του τρέχοντος έτους φοίτησης, εξάμηνα.
- Ως προς την αδυναμία εξέτασης του αιτήματος, λόγω μη ολοκλήρωσης υποβολής του στην ηλεκτρονική εφαρμογή του TAXIS, για λόγους που δεν οφείλονται σε υπαιτιότητα του δικαιούχου :
Να προβλεφθεί η εξέταση των αιτημάτων αυτών, έστω και εκπρόθεσμα με την παροχή δυνατότητας υποβολής αίτησης του προηγούμενου ακαδημαϊκού έτους κατά την τρέχουσα περίοδο.

Σε αναμονή της ανταπόκρισής σας και έχοντας την πεποίθηση ότι οι ανωτέρω επισημάνσεις θα ληφθούν σοβαρά υπόψη, προσβλέπουμε στην υιοθέτησή τους κατά την εφαρμογή του πλαισίου, καθώς και στην τροποποίηση της Υπουργικής Απόφασης που διέπει την καταβολή του Στεγαστικού Επιδόματος.

Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για την προσοχή σας και είμαστε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε διευκρίνιση επί των υποθέσεων που εκτέθηκαν.

Με τιμή

Ανδρέας Ποττάκης
Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση:

1. Διοικητή Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων κύριο Πιτσιλή
Καρ. Σερβίας 10
10184 Αθήνα
2. Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων
Γενική Διεύθυνση Ανώτατης Εκπαίδευσης
Διεύθυνση Οργανωτικής και Ακαδημαϊκής Ανάπτυξης
Τμήμα Δ΄ Φοιτητικών Θεμάτων και Υποτροφιών
Ανδρέα Παπανδρέου 37
151 80 Μαρούσι
Υπόψη Δ/ντριας κας Ζωϊτοπούλου
3. Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων
Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων
Χανδρή 1 & Θεσσαλονίκης
183 46 Αθήνα
4. Λίστα αποδεκτών